

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 692.

CHICAGO, ILL., 16. decembra (December 16th), 1920.

LETO (Vol.) XV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

ZAKAJ NISMO JAČJI?

Eugene V. Debs.

Delavsko gibanje v Zedinjenih državah je poročno najzaostalejše in najšibkejše v aktivnosti delavskega razreda na svetu. Večina delavcev sicer spada na en ali drug način k strokovnim unijam ali h kaki delavski stranki, toda med njimi vlada popolno pomanjkanje enotnosti mišljenja za cilj, za organizacijo, ekonomsko in politično, kot celota.

Socialistična stranka Zedinjenih držav je organizirana že 42 let. V tem času se je razpečalo na vlake socialistične literature, priredilo na tisoče in tisoče govorov in predavanj, in v službi za socialistično stvar je bilo doprinešenih brez števila žrtev. Če se vzame vse to v poštev, bi morali imeti danes edinstveno in agresivno stranko, toda ker je nimamo, mora biti nekje nekaj narobe. To je treba popraviti, predno moremo računati na uspehe, ki jih v preteklosti nismo dosegli.

En vzrok — in po mojem mnenju je ta vzrok zelo globoko utemeljen — zakaj nismo boljše uspevali z organiziranjem delavcev, je lahko najti v naši netoleranci in nestrpnosti napram tistim, ki spadajo v naš razred in imajo enake cilje, ki se pa ne strinjajo z nami radi taktike.

Socialisti, komunisti, anarhisti, sindikalisti in I. W. W.-isti izgublajo več časa in energije v boju drug z drugim, kakor pa ga posvečajo bojem proti kapitalizmu. Vsaka frakcija je mnenja, da je nepogrešljiva, medtem ko je druga popolnoma napačna. Zelo človeško je, da gledamo na stvari vsak po svoje, toda mnogo bolj kalkulacija o razbiranju pravilnosti in nepravilnosti, ki naj vodijo do uspehov je, da se delavstvo organizira in postane jačje.

Res je, da so med raznimi skupinami organiziranega delavstva diference, ki so potrebne, da se pride potom njih do jasnejših pojmov in sporazumov, ki naj odgovarjajo edinstvu in solidarnosti, toda te diference je treba premoščati s pravim duhom, ki naj omogoči inteligentno raspravo, iz katere se spozna večja resnica in večje znanje v korist organizaciji in njeni moči.

Toda če se dovoljuje, da prinašajo take diference slabo razpoloženje in duševno nestrpnost, ima to, če že ne popolnoma usodepolne, pa vsaj uničujoče posledice za prizadevanje, da se delavski razred združi v razrednozavedno telo, ki ima enake name; in to je, kar se je dogajalo med nami. To je vzrok, da je ameriško delavstvo zaostalo daleč za delavci drugih dežel.

Zakaj ne bi mogle obstajati med nami razlike, ne da bi se pri tem posluževali denunciacij?

Zakaj ne bi dali tistim, s katerimi se ne strinjamo, ravnolotiko kredita za njihovo odkritosrčnost, kakor je pripisujemo sami sebi?

Zakaj bi se ne mogli razgovarjati z ljudmi, ki niso našega mnenja razumno, v dostojnem tonu, namesto, da se jih obsiplje z osmeševanji in preziri?

Kar se mene tiče, imam rešpekt do vseh, ki so za delavsko stvar in odpravo kapitalističnega sistema, pa naj se imenujejo socialisti, komunisti, anarhisti ali pa IWW-isti. Prav nobenega vzroka nimam, da bi koga sovražil, ker se njegova taktika ne strinja z mojo. Morda so v pravem. Seveda jaz ne verjamem da so. Priznati moram, da sem bil že v zmoti, in v zmoti sem lahko tako, kakor kdo drugi.

V mnogih slučajih najdemo delavci lahko skupno stališče, če nastopamo s pravim duhom in si prizadevamo prepričati druge ter jih pridobiti z argumenti, namesto z napadi, kar jih le odganja.

V nekem komunističnem listu sem čital sledeče: "Najprvo kar moramo storiti je, da uničimo Socialistično stranko". Pisec teh vrstic bo našel prav gorke prijatelje na Wall streetu in v trgovskih zbornicah, in misel me obdaja, da bi plačali za to delo prav lepo svoto denarja. Prejkone je bil ta sodrug, ki se imenuje sedaj za komunist, član socialistične stranke, a jo hoče sedaj uničiti. Po njegovem mnenju so njegovi prejšnji sodrugi ničvrednejši ali pa norci, in sedaj mora vporabiti vse svoje sile in čas, da vniči njihovo stranko.

Ali Socialistično stranko ne bodo uničili ne kapitalisti, niti njihovi zavezniki v delavskem gibanju. Preveč dela je bilo treba za njeno zgradbo, in ravno tisti neupogljivi duh, ki jo je zgradil v oči gled vsakojake opozicije, jo bo obdržal na površju in odbil vse napade nanjo tudi v bodoče.

Mi vemo, da socialistična stranka ni vse tisto, kar bi morala biti, toda namesto da se ji oddaljimo, bomo storili vse, kar je v naših močeh, da postane čista, zdrava in nekompromisna revolucionarna stranka delavcev, namenjena za svetovni boj, ki naj izvojuje industrialno svobodo.

V nekem drugem komunističnem listu sem čital članek nekega sodruga, ki govori posebno zaničljivo o ljudeh, ki so mu dali prve nauke o socializmu. Po njegovem mnenju so ti učitelji vredni popolnega preziranja in zaničevanja, medtem ko je on pobral

vso družabno znanost in vidi sedaj okrog sebe vse z jasnimi očmi in razumljivim sreem. Priznati moram, da so mi taki občutki nerazumljivi. Za tiste, ki so mi v kakršnem koli smislu pomagali, da sem našel pot v socialistično znanje, nimam le hvaležnosti do njih, ampak tudi globoko spoštovanje; in na mojih ustnicah ali v mojem sreju ne bo nikdar pikrih besed napram njim, ne glede na to, kako daleč zadaj jih je pustilo socialistično gibanje.

So sodruzi, ki mislijo, da so glasne besede in surov nastop ter netoleranca napram vsemu, kar se ne strinja ž njimi, najrevolucionarnejše metode. Nobelega potrpljenja nimajo s tistimi, katerih akcije in obnašanja so mirnejša, pa jih obkladajo z raznimi priimki kot "mehkužneži" itd.

Poznal sem jih, ki so znali govoriti silno revolucionarno in so očitati tistim, ki so bili manj glasni, da jim manjka poguma, ali ko je prišla preiskunja, se je izkazalo, da so strahopetci.

Poznam pa sodruge, ki se vedejo mirno in so v govoru rezervirani, a so pokazali, ko je prišel čas za to, največjo hrabrost in so bili pripravljeni dati za stvar tudi svoje življenje.

Trdno upam, da pride skoraj čas, ko bomo imeli spodobnejši, poštenjši in tolerantnejši ter resnični revolucionarni duh v našem nastopanju do tistih, s katerimi se ne strinjamo, in da posvetimo ves svoj čas in energijo organiziranju delavcev v eno industrijalno unijo in eno politično stranko za gigantični boj, ki je pred nami in ga moramo izvojevati, ali pa ostati v suženjstvu.

Najuspešnejši in najenostavnejši odgovor tistim, ki omalovažujejo politično akcijo, če ne zaležejo argumenti, je molk. Pustite jih pri miru in delajte naprej za izobrazbo in organizacijo!

Vzroki premogarske stavke v Zapadni Virginiji.

Na polju premoga v Zapadni Virginiji divja že nekaj mesecev krvava vojna med organiziranimi premogarji in gospodarji premogovnikov. Boj v tej državi je že od začetka krvav. Zakaj?

Odgovor je kratek in jasen: Mogočne premogarske in železniške družbe hočejo na vsak način imeti rezervno polje za slučaj generalne stavke v unijskih premogovnih okoliših — v Indiani, Ohiju, Illinoisu in Pennsylvaniji — in Zapadna Virginija s svojimi neunijskimi premogovniki bi bila idealna rezerva, ki bi dala ob času stavke dovolj premoga, tako da ne bi bilo treba "bistveno potrebnim" industrijam prenehati z obratom.

To dejstvo je odločilni motiv, da se gospodarji premogovnikov v Zapadni Virginiji poslužujejo vseh sredstev proti premogarski organizaciji: indžunkšnov, besne kampanje za "amerikaniziranje" in obožene sile.

Zapadna Virginija se je v zadnjih desetih letih dvignila na mesto med prvimi državami v produk-

ciji premoga; prej je bila na šestem mestu, danes je pa prva za Pennsylvanijo.

Leta 1918. je Zapadna Virginija producirala 89,935.839 ton premoga. V neunijskih okoliših je znašala produkcija čez 40 milijonov ton. To pomeni, da je bilo v južnih in južnozpadnih delih države, kjer premogarji še nimajo organizacije, nakopanega skoraj polovico vsega premoga v državi. Zapadno-viržinski premog je mehak in na zelo dobrem glasu, ker ima zelo malo pepela in žvepla in je jako prikladen za industrijalne svrhe. Vporabljajo ga za kok in proizvodnjo parne sile; država ga porabi komaj petnajst odstotkov za domače potrebe, vse drugo vzamejo industrije in izvoz. Največ premoga porabijo jeklarne in plavži, železnice in parniki.

Fairmont, Pitt-Panhandle, Kenawha in Kenova so unionizirani rudniki; New River je 50 odstotkov unijski. Pocachontas, Thacker, Tug River in Logan so neunijski okoliši in tam se zdaj vrši vojna za priznanje premogarske unije.

V normalnih razmerah nakopljejo unijski premogarji približno deset milijonov ton premoga samo za industrijalno porabo; ako se prišteje Piedmont na severozapadu, ki sega v državo Maryland, tedaj se lahko reče, da unijska produkcija premoga za industrijalne potrebe znaša letno 12 milijonov ton. Na neunijskem okrožju — okrožji Logan in Tug River — se nakoplje nekaj čez devet milijonov ton premoga na leto v industrijalne svrhe. S Pocachontasom vred se omenjena količina zviša na dvanajst milijonov ton. Iz tega je razvidno, da unijski in neunijski premogarji prispevajo po milijon ton premoga mesečno za industrije.

Poraba premoga je pa tako razdeljena, da unijski premog dajejo najbolj potrebnim industrijam, neunijskega pa parnikom. To je strategična poteza premogovnih kraljev. V slučaju stavke v unijskem okolišu — kar se je zgodilo že štirikrat — služi premog iz neunijskih rogov industrijam kot nadomestilo za unijski premog, katerega zmanjka ob času stavke. Na ta način dobe industrijalne družbe v severnem delu države tri milijone ton premoga mesečno, če je stavka v južnem delu.

Ni čuda torej, da se premogovni kralji obupno bojujejo proti unioniziranju neunijskih okolišev, ki jim tako dobro služijo za razbijanje štrajkov. Operatorji hite z elektrifikacijo rogov, kar jim poveča produkcijo. Okrožje Logan, kjer so že v vseh rovih električni stroji, bo samo dalo 13 milijonov ton premoga na leto, medtem ko je znašala produkcija v tem okrožju pred petimi leti komaj štiri milijone ton.

Rezerva neunijskih rogov pa ne služi samo v stavkovne svrhe, temveč tudi kot strašilo za neodvisne operatorje, ki se še upirajo organizaciji. Mezde v neunijskih rudnikih so nižje in vsled tega je tudi premog cenejši, kar zopet služi za konkurenco s premogom iz unijskih rogov. Iz poročila zvezne trgovske komisije iz leta 1919, ki se nanaša na West Virginijo, je razvidno, da so operatorji neunijskih rogov naredili 82 do 92 centov profita pri toni, dočim

znaša dobiček lastnikov unijskih rovov 63 do 72 centov.

Rezerva premoga in ceneno delo sta torej dva faktorja, s katerima se mora bojevati premogarska organizacija United Mine Workers of America v Zapadni Virginiji. Tretji faktor pa je problem kontrole neunijskih rovov. Če pogledamo v mrežo lastnikov, vidimo kombinacijo železniških družb, ki so v zvezi z mogočno jeklarsko korporacijo. Vsa ta sila se je vrgla v boj proti premogarski uniji.

Oglejmo si vse lastnike po vrsti.

(Konec prihodnjic.)

Nekaj za prebavo.

Kar se pravnih zadev tiče, je Mr. Palmer največja glava v tej deželi. Veliko moč ima; tako veliko, da lahko pokliče na zagovor, če želi, vsakega državljana in nedržavljana v tej deželi. Mr. Palmer je imel posebno, zelo nevaležno nalogo, da gre brez usmiljenja za profitarji. Dokumenti dokazujejo, da pri tem delu ni imel uspeha. Zakaj? Zato, ker dokler imamo kapitalistični sistem, je težko reči, kje se profitarstvo začne, kje je njegova zmernost in kje njegova ekstremnost. Profitarstvo je profitarstvo, in dokler se profitarstvo dovoljuje, ni mogoče postavljati meje, kje se mora nehati — ker te meje ni. Sterilnega kapitalizma ni. Kapitalizem je ves tak kakršen je, ali pa sploh ni več kapitalizem. V svojem spočetku temelji kapitalizem na filozofiji liberalizma — na podlagi trgovine s tarifi. Kdor gre vanj, nosi vse posledice sam; in da se ubrani zlih posledic — to je bankrota ali propada, mora izkorističati. Svobodno izkorističanje človeka po človeku in vsa prirodna bogastva, je bilo že od začetka jedro vsega kapitalističnega ravnanja vsepovsod. Kapitalistični sistem torej ne more biti drugačen kakor je: igra slepe sile po osvajanju vsega naokrog, ne glede na to, kakšne posledice ima to na soljudi. Kapitalizem ni nobena človekoljubna institucija, ker to ni njegov cilj, ampak da prisvaja in osvaja kakor ve in zna. Človekoljuben ne more biti, ker ni ustvarjen ali zgrajen na načelih kooperacije, ampak narobe: na tekmovanju drug proti drugemu. Kar je bilo doseženo v kapitalistični družbi za človekoljubne namene, se ni zgodilo to radi tega, ker je to kje v kapitalističnem programu ali v njegovi filozofiji, ampak se je izvršilo vzlic njegovi nameri, ker je tako zahteval njegov slep razvoj. Pa tudi to, kar je prišlo slepo in čestokrat morda proti njegovi notranji volji, ni prišlo zaradi človekoljubja, temveč radi tega, da služi na en ali drug način zopet njemu. Izobrazbe kapitalizem gotovo ni dal širokim plastem ljudstva vsled tega, ker bi imel rad izobrazeno ljudstvo, ker bi imel rad bogato znanost, umetnost itd., radi ljudstva samega. To bi bilo demokratično; kapitalizem pa ni demokratičen, ampak je avtokratičen.

Videč, da so slepe sile svobodne igre izkorističanja prenevarne, če se jih ne kontrolira — in da bi se koncem konca ne izplačalo žrtvovati vse moči za ne-

skončno stražo nad njimi — so se začeli kapitalisti organizirati, in od kar so se kapitalisti organizirali, izgublja kapitalizem v praksi tudi svoj prvotni pomen. Liberalizma nekdanjih dni, ko je bil še otrok in je sanjal v soglasju te filozofije o svobodni konkurenci, ni več v njemu. Iz mladeniča se je razvil v krepkega moža in je zagospodaril vsepovsod. Razvil se je v kapitalistični imperij. Sedaj je gospodar. Postal je sam svoj zakon ki se izvaja po svoji volji. Mr. Palmer je to iznašel, ko je dobil od svoje vlade pooblasthilo, da mu nekaj predpiše, — njemu, gospodarju, ki mu služi. Mr. Palmer je velik, če pridejo vpoštev zakoni, ki so naperjeni proti delavskemu razredu, majhen pa postane, čim ima izvesti kak zakon nad svojimi gospodarji. Morda ve to zvezni pravdnik že delj časa, morda je iznašel to šele sedaj, ko je vršil boj proti profitarjem.

Profit je zapopaden v kapitalističnem sistemu in pade šele tedaj, ko bo odpravljen ta sistem in nadomeščen s socialističnim.

SEMINTJA.

Noblove nagrade. — Prizadevanje in nasveti pacifiističnih žensk za razorožitev armad.—Lakota na Kitajskem. — Zakoni za omejitev naseljevanja.

Alfred B. Nobel, iznajditelj dinamita, je zapustil leta 1896 \$9,000.000 v svrhu, da se iz obresti te svote izplačujejo vsako leto nagrade ljudem, ki so si na en ali drugi način iztekli velike zasluge za človeštvo, ali pa so izvršili kak junaški čin. Te nagrade določuje norveški storting. Letošnjo Noblovo mirovno nagrado je določil ameriškemu predsedniku Wilsonu vsled njegovih zaslug za svetovni mir. Nagrada znaša okoli \$40.000.

Člen Wilsonovega kabineta, mornariški tajnik Daniels, je podal zadnje dneve kongresu priporočila za povečanje vojne mornarice Zedinjenih držav. V prihodnjih treh letih naj se zgradi, po priporočilu Danielsa, osemindeset novih vojnih ladij. To ni majhno povečanje in v Tokiju in Londonu gledajo z nervoznostjo dviganje ameriškega marinizma, ki hoče stopiti na prvo mesto. Daniels pravi, da je to potrebno, ako hoče Amerika z drugimi državami delovati za ohranitev miru in preprečiti bodoče vojne. Morda dobi prihodnjo Noblovo mirovno nagrado mornariški tajnik Daniels.

Tudi Japonska povečava svojo armado in še bolj svojo vojno mornarico. Viskont Ishii je podal izjavo, da Japonska ne more prenehati z gradnjo novih vojnih ladij, dokler Zedinjene države ne prenehajo z gradnjo novih vojnih ladij. Med Ameriko, Japonsko in Anglijo se torej vrši kompeticija v ladjedelnih državah za gradnjo ladij, ki nosijo vsa uničevalna sredstva, ki so potrebna za destrukcijo. Samo mala Japonska bo izdala v prihodnjih dveh letih \$369.000.000 za naoroževanje na morju. To bo za japonsko ljudstvo silno breme, ki bo prej ali slej

vrplo raz sebe to moro militarizma. Pred nekaj dnevi se je na Japonskem vršil prvi kongres zastopnikov socialističnih organizacij, ki pa ga je vlada razgnala. Vršil se je pozneje vseeno, seveda tajno, ki ga je posesetilo le omejeno število sodrugov. Kakor je Japonska v par letih napredovala na tehničnem in kulturnem polju, kakor je ona hitro dohitela evropski militarizem v vseh njegovih popolnostih, tako hitro bo napredovalo tudi socialistično gibanje v mikadovem cesarstvu.

General Nivelle, "junak bitke pri Verdunu", je dejal poročevalcu nekega lista sledeče: "Japonska se na nekaj pripravljaja, zakaj, tega jaz ne vem. Japonska ima ogromni vojni proračun in čutijo se znamenja, da ima tajni pakt z Nemčijo. Dokazov ni, vendar pa se bo Franciji in Ameriki izplačalo, da pazita na razvijanje japonske aktivnosti". Wilsonovo prizadevanje za svetovni mir torej ni imelo nobenega uspeha niti v Zedinjenih državah. Nagrade za samo prizadevanje se ne izplačajo. Norveški storting je dal že tri mirovne nagrade Amerikancem, Rooseveltu, Rootu in sedaj Wilsonu. Morda bi se našli kje drugje ljudje, ki vedo za sredstvo, ki bo prineslo človeštvu svetovni mir. Norveški storting ve zanje, toda nagrade jim ne bo določil, ker so vsi tisti ljudje, ki vedo za tako sredstvo, ki bo odpravilo vzroke za vojne, socialisti.

Noblovo nagrado za literaturo je dobil Knut Hamsun, ki je Slovencem le malo, ali pa nič znan. Svoječasno je bil uslužbenec čikaške poulične železnice. Delal je v restavracijah, na pomolih v New Yorku, na parnikih in opravljajl mnoga druga navadna dela. Dolga leta je bil brez doma in brez prijateljev, spal je mnogokrat na klopih v parkih, stradal in bil od policije kot nezaželjen gost v raznih krajih preganjan. Sedaj mu je odbor literatov določil Noblovo nagrado za literaturo, ki znaša \$50.000. Eno njegovih najbolj znanih literarnih del je "Lakota", ki je povest brez začetka in konca. Niti ni v nji označena starost ali ime junaka povesti. Opisuje življenje človeka, ki ne more dobiti dela v velikem mestu, najsibo kot pisatelj ali navaden delavec in je izročen najhujšemu pomanjkanju. Ta njegova knjiga pusti človeka tam, kjer ga je našla: na ulici, lačnega, brez dela, brez imena in brez prijateljev. Knut Hamsun jo je spisal iz lastnih izkušenj, ki so tudi izkušnje tisočev drugih talentiranih ljudi. V literarnem svetu med mnogimi narodi je Knut Hamsun znan. Noblova nagrada bo povečala njegovo slavo. Njegova dela še bodo bolj čitala kakor doslej in za stara leta je tudi gmotno preskrbljen. Knut Hamsun je zaslužil nagrado. Tisoče drugih, ki so korakali in še korakajo po enakih potih življenja, ne bodo najbrže nikdar dobili nikake nagrade. Kljub njihovim talentom bodo ostali, kakor junaki Hamsunove "Lakote", brez doma, brez imena in brez prijateljev. Take razmere bodo obstojale dokler sedanji sistem ne izgine in ne pride socializem.

Mrs. Hardy MacKaye priporoča ženstvu celibat, da se militariste s tem drastičnim sredstvom prisili na razorožitev armad. Če ženske ne bodo rodile otrok, militaristi ne bodo imeli materijala za svoje armade. Mrs. MacKaye je v zmoti, kakor so v zmoti vsi meščanski pacifisti. The Women's Peace Society, kateri načeluje Mrs. MacKaye, ne bo dosegla ničesar v svojem prizadevanju za razorožitev armad. Današnji družabni red mora imeti armade, ker sloni na protekciji armad. Kdor je za razorožitev, kdor hoče delovati za svetovni mir, mora delovati proti današnjemu družabnemu redu in za socializem.

Lakota na Kitajskem zavzema vedno večje dimenzije. Nad 30.000.000 ljudi je prizadetih. Stotisoče jih bo pomrlo to zimo v severnih kitajskih provincah vsled pomanjkanja hrane. V Ameriki in drugih krajih se organizirajo pomožne akcije za pošiljanje živeža na Kitajsko. Ampak prehranjevanje ljudstva v krajih, kjer se je naselila lakota, ni važno. Važnejše je oboroževanje in gradnje novih utrd in vojnih ladij za varnost posameznih držav in za "svetovni mir". Z milijoni, z milijardami, ki jih požre militarizem, z ljudmi, ki zapravljajo svoj čas s službo v armadah, bi se lahko naredilo na svetu marsikaj, kar bi omogočilo človeštvu idelano družbo. Do tega spoznanja masa ljudstva še ni prišla. Socialistični nauki še niso dovolj globoko prodrli med ljudske množice narodov. Dokler se to ne zgodi, bo kraljeval današnji red, imeli bomo v nekaterih krajih brezposelnost, v drugih lakote in imeli bomo vojne.

Dosedaj je bil edini resnični nasprotnik priseljevanja v Zedinjene države A. F. of L. Danes pa vodi propagando proti priseljevanju tudi skoro vse ameriško kapitalistično časopisje. Kongresniki in senatorji pripovedujejo v svojih govorih, da so vsi naseljenci, ki prihajajo v Ameriko po vojni, okuženi z boljševidmom. Amerika pa hoče delavcev in ne boljševidkov. Radi tega so v kongresu stavljen predloge za omejitev naseljevanja. Večina je zato, da se vse naseljevanje prepove za dve ali vsaj eno leto.

Za vse, kar ima Amerika danes, se ima zahvaliti naseljevanju. Naseljevanje je bil tisti vir, iz katerega je črpala Amerika svoj hitri razvoj, da je danes najbolj vpoštevan kontinent na svetu. Človeški materijal, ki prihaja danes v pristanišča Zedinjenih držav, morda ni tak, kakršen je bil pred vojno. Pred vojno so prihajali v Ameriko ljudje zato, da si tu nekaj prislužijo in se potem vrnejo v "domovino". Nekateri so se vrnili, večina je ostala tukaj. Današnji naseljenci pa prihajajo v Zedinjene države zato, da se umaknejo mizernim razmeram, ki vladajo v Evropi. Ne zato, da bi tu "obogateli", da si prislužijo denarja in se potem povrnejo, ampak zato, ker niso zadovoljni s "svobodo", ki jim jo je prinesla zadnja vojna. Revščina je glavni vzrok izseljevanja.

Morda bi bilo za Evropo res boljše, da ostane tistih 15.000.000 njenih stanovnikov, ki so se namerali izseliti v tujezemstvo, doma, kjer bi se poprijeli

dela, da zgrade, kar so med vojno kot vojaki rušili, da odpravijo svoje militaristične in imperialistične vlade in ustvarijo razmere, ki bodo odpravile izseljevanje. Zedinjene države danes niso obljubljena dežela za ljudi, ki iščejo zavetja in kruha. Brezposelnost je v deželi in gospodarska situacija je nesigurna, dasiravno so Zedinjene države najbolj stabilizirana kapitalistična država v povojni dobi.

Johnson, načelnik kongresnega odbora za kontrolo naseljevanja, je v svojem govoru navajal vzroke, zakaj naj se za gotovo dobo prepove naseljevanje, med drugim dejal: "Ker so nekateri konzularni uradniki poslali poročila, da je naval v nekaterih krajih na konzularne urade za viziranje potnih listov največji od židov, bo ta predloga napadana kot antisemistična. To ni res. Mene ne briga, ako je ta naval židovski, mohamedanski, paganski, budistični, kristjanski ali karkoli že. Naša dežela ga ne mara, ker prinaša s seboj preveč takih, ki so proti vladi in proti Bogu."

Poljaki, Židje in Italijani bodo vsled prepovedi, če bo uveljavljena v vsej svoji strogosti, najbolj prizadeti. Mnogi se ozirajo v Južno Ameriko, posebno Nemci. Ako se val izseljevanja obrne tja, bo v nekaj desetletjih vstal nov mogočen konkurent Zedinjenim državam — južnoameriške republike.

Izseljevanja ne bodo odpravljena. Ako se zapro meje ene države, najdejo tisti, ki se hočejo, in vsled obupnih razmer morajo izseliti, nove kraje za svoje upe v boljšo bodočnost. Današnje razmere so take, da ljudi takorekoč silijo na izseljevanje. Zaostalost nekaterih držav je tako velika, da vlada v njih kljub rodovitnim poljem in kljub naravnim bogastvom največje pomanjkanje. Vsled kulturne zaostalosti so ljudje v takih državah nesposobni, da bi si znali pomagati doma. Zato se izseljujejo, da tlačanijo drugim v tujih deželah za nekoliko boljši kos kruha, kakor ga jim je mogla nuditi domovina, ki ni njihova.

Socialistični družabni red postaja z vsakim dnem potrebnejši, ker je sedanji popolnoma nesposoben, da reši vprašanja, ki se tičejo blagostanja človeštva.

Ivan Molek:

Včeraj.

Glejte kruto burko! Svet se gnjavi, davi,
tepe, ruje si življenje iz teles za minuli —
včeraj.

Modri misleci ti sipljejo besede lepe, palijo si
misli in ubijajo si duše v boju za minuli —
včeraj.

Kakor jate zlih kobilic, ki zakrijejo ti solnce,
blazni se pode ljudje nazaj, nazaj v minuli —
včeraj.

Ampak solnce se ne zmeni, da zahajalo bi zjutraj
kot da jate glupih duš, ki gledajo v minuli —
včeraj.

Človek ni nikdar sam.

Alden W. Welch. — Poslovenil J. M.

Žim Durham je stanoval štiri leta v sobici velike hiše v Zapadni Trideseti ulici. V hiši ni poznal nikogar razen svoje gospodinje, ki je redno vsako soboto prišla po stanarino. Njegova tedenska plača je znašala petinštrideset dolarjev in od tega zaslužka si je prihranil vsak teden pet dolarjev. Star je bil že petintrideset let in noči so mu bile vedno bolj dolgočasne. Nekega večera je pa naredil zelo pаметen sklep — da konča "vse skupaj".

Bila je prava noč za samomor — septemberska noč z veliko, belo luno, mehkim zrakom in božajočim vetrom, ki se je poigraval s cestnim prahom. Žim ni maral bogvekakšnih ceremonij. Imel je pol steklenice rženovke, katero je hranil za "izredni slučaj" — in ta slučaj je prišel. Čisto mirno je izpraznil steklenico in jo postavil v kot. V glavi ga je pogrelo; v njegovih možganih so prepevali duhovi valovitega polja rži. Počasi je stopil k oknu.

Nagnil se je skozi okno in pogledal na ulico.

"Lepa noč kakor nalašč" ... je zamrmral sam pri sebi. Spodaj je priropotal voz in odropotal. Poslušal je umirajoče glasove udarjajočih koles ob tlak in potem je pil mehak zrak lene jesenske noči.

Naenkrat je sedel na oknu — sam ni vedel kdaj je zlezal tja. Sedeč je gledal doli v zijajočo nižino in jo meril v duhu. Kakih osemdeset čevljev bo — je zaključil. Še enkrat je pogledal na ulični tlak pod njim. Umazane kamnite ploče, ki jih je obsevala svetilka z bližnjega vogala.

Še danes ni pojasnjeno, kako se je zgodilo. Ko je Žimu zmanjkalo sedeža na oknu, je začutil močan toda kratek piš in potem ga je nekaj cuknilo za suknjo. V naslednjem hipu je visel na majhni kljuki zraven okna kakih dvainsedemdeset čevljev nad ulico. Dvoje rok ga je pograbilo za noge, in ko se je zavedel, je zopet sedel na oknu — ampak ne na svojem, pač pa eno nadstropje nižje pod svojo sobo.

Žim Durham je strmel v svojega rešitelja in Pat Donovan je presenečen zijal v človeka, ki je priletel menda iz oblakov in se ujel na železno kljuko v steni tik okna njegove sobice. Donovan je slonel na oknu in se nasičeval s septemberskim zrakom, ko se je to zgodilo.

"Pojdi v sobo, na oknu ni posebno varno," ga povabi Pat.

Žim uboga.

"Od kod prideš?"

"Od zgoraj."

"Kako?"

"Skočil sem."

"Skočil? To je pa malo čudno."

"Prav nič ni čudnega. Moja soba je gori nad tvojo. Štiri leta sem bival v nji in sem se že naveličal sobe in vsega; vsaka noč mi je bila bolj dolgočasna in mučna. Nocoj sem mislil — pa ni šlo. Sem še živ."

"Kako ti je ime?"

“Durham, Žim Durham.”

“Sedi, Žim, tukaj sedi: Tako. Moje ime je Pat Donovan. Malo je smešno, Žim, ali jaz te razumem. Tudi jaz sem že mislil na te reči. Ti živiš tam gori že štiri leta, jaz pa tukaj pet-let. Sram me je, Žim... Ti si me posekal. Dostikrat sem se že pripravil na skok skozi okno, ali ko sem pogledal doli na ulico, nisem mogel.”

“Ali imaš smotko, Pat? Ne mislim dobre smotke, ampak kakšno tobaku podobno listje.”

“Ne kadim smotk, toda preskrbim ti jo.”

“Veš, Pat, zdi se mi, da sem nekako dobre volje, prav zares. Dobro je, da ni človek sam.”

“Tudi jaz sem te misli.”

“Veseli me, da nisi ženska.”

“Hvala! In tudi na ženitev prav nič ne mislim.”

MOSKVA V LETU 1920.

Dr. Alfons Goldschmidt.

(Nadaljevanje.)

Berači.

Povprečen človek bi mislil, da socialistična družba nima beračev, da je radi tega beračenje nepotrebno in prepovedano. Ampak pozabiti ne smemo, da je sovjetska Rusija -- da je sovjetski ruski narod še daleč od socialistične družbe. Ruska komunistična stranka je odpravila lastninsko pravico do proizvodnih sredstev in je tako pripravila pot do socializma, ki pa je še daleč, daleč stran od svojega cilja. In to je tudi vzrok, da ni družabno zavarovanje uspelo kakor bi moralo; tudi če bi stvar uspešno funkcionirala, bi še vseeno ostali v Moskvi berači, kajti ljudje beračijo eni vsled lenobe, drugi vsled siromaščine in potrebe. Tam so cele beraške družine, ki podedujejo razne vogale ulic od generacije do generacije, kakor je to slučaj špekulantov v Parizu, kjer sin podeduje očetov sedež na borzi. Motili bi se, če bi mislili, da so vsi berači v Moskvi siromaki. Tam žive bogate beraške družine, cele beraške dinastije, kakor tudi beraški principi, knezi in kralji. Beraštvo je včasih dobičkonosen poklic in dokler bo ta poklic nosil dobre dohodke, beračenje ne bo odpravljeno.

Moskovski berači se precej razlikujejo od beračev v drugih mestih. Čudovita je njih potrpežljivost po cele dneve stoje nepremično na enem mestu, medtem ko zopet nekateri neprestano hodijo ves dan od enega vogala do drugega in potem nazaj. Berači se precej razlikujejo med seboj. Vsaka kasta ima svoje navade in načine beračenja. Mandarinci se neprestano klanjajo mimoidočim potnikom; verski berači se neprestano križajo; šepetavci neprestano šepetajo sami s seboj, kakor če bi venomer ponavljali odstavke iz korana.

Berači so precej zanimivi, zato hočem naštetih slučajih. Sedim na Gledališkem trgu v Moskvi. Mimo klopi gre berač, visok človek, nekoliko sključen, z dolgo, sivo brado. Njegova suknja je ponošena, raztrgana in zakrpana, na eni nogi ima dolg

suknen škorenj, na drugi pa raztrgan usnjen, že zelo ponošen čevelj. Desne roke mu manjka. Ko dospe do moje klopi, potegne prazni rokav nazaj in mi pomoli ostanek roke, mrmrajoč nekaj, česar nisem razumel. Dal sem mu par sovjetskih rubljev in ne da bi premenil svoj tempo, je šel od klopi do klopi, kažoč ostanek roke. Človek bi mislil, da je berač šel svojo pot in da ga ne bo nikoli več srečal, ampak četrť ure kasneje je prišel zopet nazaj, ponavljajoč eno in isto beraško ceremonijo. Berač nikoli ne zmerja, ako se ne zmeniš zanj, temveč vsak četrť ure pride točno naokoli, dobro vedoč, da bo dobil še kak rubelj od tebe, ali pa da bo kateri drugi sedel na tvojem prostoru in mu dal miloščino.

Na vogalu glavne pošte blizu bulevarda stoji žena, beračica s povešeno glavo; na drugi strani je cerkev z zelenim stolpom. Ves čas poje in se priklanja kot avtomat. Človek bi mislil, da moli, in mogoče da res prosi svojega Boga, da bi omehčal srca mimoidočih, ampak molitev in beračenje, to je nji vseeno. In tako stoji dolge ure, počasi se priklanjajoč in mekanično moleč roko proti mimoidočim. Mnogi se niti ne zmenijo za babnico, ampak sem in tam pa le pride dobrosrčna duša in ji da milodar.

Pred Iberijansko madono, ki straži Rdeči trg, je vsepolno babur, ki monotonno majejo z glavami in beračijo. Ko dobe več papirnatih rubljev, jih stisnejo v žep, ampak vselej puste en ali dva rublja za vado, češ: Glejte, na svetu so še dobra srca; ali boste tudi vi kaj dali? Ta vada me je večkrat vlovila in ganila, čeprav me je moj tovariš večkrat posvaril, naj nič ne dam. On je bil namreč racionalist in ti ljudje ne dajejo milodarov beračem, ker oni so mnenja, da se mora beračenje popolnoma odpraviti. Ako bodo ljudje dajali miloščine, potem ne bo beraštva nikoli konec, berači se ne bodo oprijeli dela in če postanejo nezmožni za delo, se ne bodo pobrigali, da bi dobili potrebno družabno zavarovalnino. To teorijo sem poznal že v svojih dijaških letih in sem jo tudi zagovarjal, ampak svoja lastna načela sem kršil, kar je jako slabo, zato, kadar greste v Moskvo, ne podpirajte beračev.

Poleg navadnih beračev pa so tudi takozvani profesionalni berači, ki ne beračijo radi revščine, ampak radi lenobe. Pomagati tistim, ki so voljni delati in so začasno potrebni pomoči, je dolžnost vsakega, ker dokler družba ne more skrbeti za svoje ljudi, potem je dolžnost drugih, da pomagajo, kajti družba, in celo začetna socialistična družba, je zver, ne pa človeško čuteča organizacija. Taki profesionalni berači, ki izrabljajo dobrosrčnost človeka, da podpirajo svojo lenobo, ne zaslužijo drugega kot da jih človek iztira iz hiše in napodi pse za njimi, ako tudi nosijo diamante na prstih. Ti berači niso reveži in prav lahko dovolijo take malenkosti kot diamantne prstane.

Šo pa v Moskvi tudi berači, ki beračijo iz pričanja. To so ljudje, ki so zgubili vse, ki nimajo ničesar, pa le nočejo podleči; ljudje, ki so nekoč nekaj šteli, imeli visoke pozicije in so igrali briljantne vloge v življenju. Svoje zadnje imetje pro-

dajejo, ker ne marajo živeti na parazitni plači in se nočejo ponižati, da bi postali kaki malo uvaževani vladni ali državni pisarji in ko jim poidejo vsi viri, začno beračiti.

Pred dobro ohranjeno staro hišo na bulevardu sem nekega večera videl visokega in častitega moža v uniformi. Obgovarjal je samo dobro oblečene gospe in dame. Človek me je zanimal in zato sem hotel nekoliko več vedeti o njem in povedali so mi, da je bivši carski general, ki je postal berač. Vsak, katerega je nagovoril, mu je najbrž dal precejšen dar, kajti nekaj tednov kasneje sem ga videl v boljih razmerah na Gledališkem trgu. Tudi sedaj je nagovarjal samo lepše oblečene ljudi, vendar nikoli ni pokazal hlapčevskega duha, ko je prosil milodarov. Njegov način beračenja je bil nagovoriti mimoidoče, kakor da bi jih pozdravil kot davno poznane prijatelje. S svojim nastopom in načinom beračenja je imel vselej uspeh. Nihče ni mogel natančno povedati kako in kaj je na stvari, ampak jaz sem si mislil sam pri sebi: Tu je človek, ki berači, ne radi tega ker je len, ali iz navade, ampak iz principa. Berač, ker je preponosen ali pa je postal berač iz prepričanja. Mnogi caristični generali so sprejeli službe od sovjetske vlade; Brusilov je eden med prvimi, ker on je bil in je še danes priljubljen med ljudstvom. Jaz sem uverjen, da so sprejeli službe od sovjetske vlade iz prepričanja, ne mogoče radi komunističnega prepričanja, ampak ker mislijo, da bodo ruski komunisti rešili deželo. Ampak ta general, ta beraški general, se jim ni hotel udati in rajši berači.

Prav neljubi so mi ljudje, ki obračajo svoja prepričanja po vetru. Nepoštene ljudi iz sreca sovražim, posebno pa oportuniste, ki so danes to, jutri nekaj drugega. Dobro vem, kaj ljudje mislijo o tem beraškem generalu, ampak na me je naredil vtis možaka.

Cerkve in kapelice.

Moskva se ponaša, da ima štiridesetkrat štirideset cerkev in kapelic. Štiridesetkrat štirideset pravi Rus, kadar hoče povedati veliko število, kadar hoče označiti njih veliko moč, različnost in množino. Jaz sicer ne vem gotovo, koliko cerkva je v Moskvi; morda jih je v resnici 1600, morda manj toda vse to ne spremeni ničesar na stvari, kajti vsak, ki obiše Moskvo, spozna prvi hip, da je Moskva mesto cerkva in kapelic, veličastnih in skromnih zvonikov, kjer je na tisoče in tisoče zvonov, stotisoče vernikov in deset tisoče popov (svečnikov).

To je resnica celo danes. Cerkve in kapelice še stojijo. Mnoge fasade se podirajo, kajti zanje se ni kdo ne briga več tako, kakor se je zanje skrbelo pod carističnim papeštvom. Na njih stenah se pozna zob revolucije, a vendar vse stojijo in le malenkostno je število takih, ki so zaprte. Cerkve vidiš na vogalih ulic, na skalnatih gričih, na mestnih trgih, nekatere obdane s samostanskim zidovjem. Cerkve so povsod. Njih zvonovi še vabijo vernike v cerkev; tu in tam sedi ali pa stoji še kak vernik na strehi, kot na strehi minarete, ki zgleda polazi-

jatski, brezbrizen, indolenten, misleč si, da je Bog njegov stric.

Videl sem kapelice, kjer so verniki molili od ranega jutra do poznega večera, a videl pa sem tudi cerkve, ki so bile čez dan popolnoma prazne. V Moskvi imajo še vedno velikonočne procesije. V cerkvah imajo še vedno razne kipe svetnikov, dragocene slike in podobe, okrašene z dragocenimi kamni in prevlečene z zlatom. Nihče ne ve natančno, kako se vzdržujejo te cerkve in kdo podpira pope, ko vendar vsakdo ve, da jih država ne podpira, da se jih je znebila. Ali pope in cerkve se vseeno podpira brez obzira na državo.

Ni treba misliti, da je vlada zadovoljna samo z ločitvijo cerkve od države in šole od cerkve, kajti vlada si prizadeva, da se razbijejo vse vezi med izkoriščajočim razredom in organizacijo verske propagande in v dosego tega se poslužuje dalekosežne organizacije, katere naloga je vzgojiti in konečno osvoboditi delavske mase s pomočjo znanstvene in protiverske propagande. Pri tem pa morajo posebno paziti, da se izognejo vsake stvari, ki bi utegnila raniti občutljivost vernikov, ker taka ranitev bi samo utrdila verski fanatizem. Iz tega je razvidno, da to ni toleranca, ampak boj; da to ni samo ločitev cerkve od države, ampak neizprosni boj proti cerkvi. Ampak cerkve v Moskvi se jako malo zmenijo za to in prav nič jih ne vznemirjajo plakati na stenah, v katerih se skoro naravnost napada stari, gnili verski režim, proti kateremu se je borilo toliko Rusov dolgo pred revolucijo, med temi tudi Lev Tolstoj.

(Dalje prihodjč.)

Proti naseljevanju se vrši v Zedinjenih državah živahna propaganda, ki jo v prvi vrsti vodijo kapitalistični krogi. Tudi A. F. of L. deluje za omejitve naseljevanja.

Iz Evrope prihajajo v Ameriko elementi, ki so po zatrdilu poročevalcev velikih ameriških dnevnikov popolnoma okuženi z radikalizmom in kot taki so nepristopni amerikanizaciji. V ameriških industrijalnih središčih postaja brezposelnost vedno večja, dasiravno ni zanjo nobenega pravega razloga. Nadprodukcije ni, torej ni vzroka za brezposelnost. Ampak ameriški kapitalisti hočejo "normalne" razmere, kar pomeni, da mora delavec producirati več, plače se jim pa znižajo. To se že izvaja, dasiravno meščansko časopisje dementira to dejstvo. A. F. of L. pa kuje bojne načrte in podaja izjavo, da ne bo dopustila, da bi se uvajalo odprte delavnice in zniževalo plače. Plače se bodo znižale, oziroma so se v mnogih krajih že znižale, pa tudi delavce se bolj priganja na delu. Na drugi strani se delavci boje izgubiti delo, pa napenjajo svoje moči, da povečajo produkcijo. Ako ne bi delali tega, se jih odslovi, njihova mesta pa bi zavzeli tisti, ki pred uhodi v tovarne čakajo na delo. Ameriška Federacija Dela bo morala zavzeti povsem drugačno stališče v boju proti kapitalizmu ako hoče, da ohrani svoje postojanke. Dokler bo gledala sovražno na socialistično gibanje in mu nasprotovala, bodo kapitalisti imeli lahko delo v boju proti nji.

UTRINKI.

S propagando proti Japoncem se nadaljuje posebno v zapadnih državah. D. W. Dawis, guverner države Idaho je podal izjavo, da je proti vsaki pogodbi z Japonsko in Zedinjenimi državami, ki bi dovoljevala tu rojenim Japoncem državljanske pravice. Japonsko časopisje piše v vedno bolj sovražnem tonu proti Zedinjenim državam, katerim očitajo, da se pripravljajo na vojno in da preganjajo japonske priseljence. Ameriško časopisje odgovarja v enakem tonu in o kakem prijateljstvu med tema dvema državama ni govora. Ni problem japonskih naseljencev ob Pacifiku edini vzrok za nesporazume. Gre se tudi za trgovske interese v Aziji, Mehiki in Južni Ameriki. Predvojna konkurenčna tekma je v polnem tiru, le da so njene oblike sedaj še ostrejše, kakor so bile pred 1914.

V Rumuniji je po časnikarskih poročilih proglašeno obsedno stanje vsled nemirov in atentatov, ki se širijo v tej fevdalni državi.

V Rumunskem senatu je bila vržena bomba, ki je vzela življenje dvema senatorjema in enemu članu vlade; več je bilo ranjenih. Štrajki se pojavljajo vedno pogostejše in vlada je izdala na armado ukaze, naj se poslužujejo vseh sredstev, tudi strupenih plinov, da zatre nemire. Strupeni plini niso ravno dobro sredstvo za udušitev nemirov in za odpravo nezadovoljnosti. Ljudje se ne upirajo za zabavo, torej morajo biti drugi vzroki. Odpraviti vzroke, ki podžigajo upore rumunskega ljudstva, je tisto sredstvo, ki bo učinkovalo. Strupeni plini, ki jih bo rabila rumunska armada proti nezadovoljnemu ljudstvu, bodo napravili ljudstvo le še bolj nezadovoljno. Nasilja vedno rode protinasilja, radi tega bombe v rumunskem senatu.

John Cuest, star 82 let, in njegova žena sta v svojem stanovanju v New Yorku izvršila samomor, ker nista mogla zmagovati bede, v katero sta bila pahnjena. John Cuest je bil iznajditelj in je dobival od neke družbe odškodnino za rabo njegovih patentov. Zadnje čase pa mu je družba izplačevanje te odškodnine ustavila in mož je bil brez sredstev. Tako nagraduje kapitalistični sistem iznajditelje.

Grški kralj Konstantin je zopet zasedel svoj prestol v Atenah, kljub protestom Francije in Anglije. Zanimivo je, da se je za grškega kralja zavzela vlada sovjetske Rusije, ki je poslala zavezniškim deželam protest, ker se vmešavajo v notranje razmere Grške proti volji grškega ljudstva. V tej noti pravi ruska vlada, da ne simpatizira s kralji in monarhijami, ampak grško ljudstvo je izreklo svojo voljo, da hoče kralja Konstantina nazaj na prestol in s tem obsodilo imperialistično politiko dosedanje grške vlade. Ko bo ljudstvo spoznalo, da ni Konstantin nič boljši, bo pomedlo tudi z njim.

Mnogo se je v ameriškem časopisju pisalo o armenškem vprašanju in Zedinjenim državam je bil namenjen mandat protektorata nad Armenijo. Zavezniki so med seboj konferirali, določali so Armeniji meje in forme vlade, določali so ji varuha in posredovalce, kake afektivne pomoči pa ji niso mogli poslati, da bi se mogla braniti proti turškim nacionalistom. Ako so zadnja poročila zanesljiva, je Armenija sklenila s Turki mir in jim prepustila skoro ves tisti del Armenije, ki je bil preje pod turško vlado. V ruskem delu Armenije pa se je s pomočjo ruskih boljševikov ustanovila sovjetska vlada, ki bo pod kontrolo Moskve.

Neko dekle je delalo 12 let samo za hrano, stanovanje in obleko, in mnogi delavci se temu čudijo. Toda dognano je, da poprečni delavci ne zaslužijo nič več, če se vzame vpoštev, da morajo svoj zaslužek vrniti, ko kupujejo življenske potrebščine, profiterjem. Da, v glorioznem sistemu živimo!

“Henry Dub”, posebljen v množini nezavednega delavstva vsepovsod, je nasproten socializmu, ker se boji, da bi moral deliti svoje premoženje, če se socializem uveljavi, z Rockefellerjem.

“Henry Dub” je bil 2. novembra brez dela, in da ne trati svojega časa zastoj, je oddal svoj glas za Hardinga. Drugače ni mogel, če ni hotel izgubiti svojega imena. “Henry Dub” mora ostati Henry Dub.

V mesecu januarju prihodnjega leta bo posvetil posebni narodni odbor, katerega delo je odrejeno na regulacijo otroškega dela in zbira v namen statistiko o otroškem delu, posebno propagando proti otroškemu delu v Ameriki. Ta odbor je podrejen raznim cerkvenim in šolskim ustanovam, torej privatna zadeva dobrotvornih skupin.

Iz statistike, ki jo je dobil ta odbor je razvidno, da je poleg že itak velikega brezdolja odrastlih, zapustilo šolo leta 1920 in se podalo za delom več otrok, kakor pa leta 1919. Statistika iz 14 držav kaže, da je bilo v prvih osmih mesecih leta 1920 zaposlenih po tovarnah več otrok kakor pa prejšnje leto. V državi New York je vložilo v prvih šestih mesecih za odpust iz šole 5,353 več aplikacij, kakor pa leta 1919; znižanje teh aplikacij je šele nastalo v zadnjih treh mesecih, tako da znaša povečanje aplikacij le 2,353. V Baltimore, Md., je bilo v tem času vloženi 4,064 več aplikacij za odpust iz šole kakor pa prejšnje leto, medtem ko je bil ta porast aplikacij v mestu Chicago za 13,000 večji kakor pa prejšnje leto. V državi Minnesota je bil ta porast za 193 odstotkov večji od onega iz leta 1915.

Ker je tukaj že precej občutna brezposelnost, ki pade na odraščene — pravi ta odbor — je situacija zelo resna. V Detroitu, kjer je brezposelnost posebno občutna, pravi to poročilo, je šolski svet prenehal izdajati otrokom izpod 16 let odpustna spričevala.

Iz tega poročila je razvidno, kako peha današnja kapitalistična družba otroke, ki bi morali pohajati šolo, v tvornice, kjer se ubijajo telesno in duševno, medtem ko morajo biti starejši ljudje, ki so sposobni za delo, v brezdelju.

Seveda hočejo razni privatni odbori, ki izhajajo iz raznih dobrotvornih skupin, te razmere popravljati z beračenjem, toda uspehi teh reformatorjev so nam dobro znani. Ne oziraje se na to, kako malo morejo te reforme pomagati, tudi če odštejemo gabno moralo, ki zelo slabo vpliva na človekov ponos, ni to nič drugega, kakor priznanje, da je sedanji kapitalistični sistem bankrotan, neetičen in degeneriran.

Večina otrok delavskih starišev bo dobila svojo pravilno odgojo šele, ko preneha kapitalistični sistem in se nadomesti s socialističnim, kjer ne bodo prepuščeni na milost in nemilost odborov, ki beračijo zanje in jih na ta način izpostavljajo javnosti kot manj vredne člane današnje družbe, katerih stariši bi morali biti po mnenju teh dobrodelnežev njim hvaležni.

Naročite Proletarca vašim sorodnikom ali prijateljem v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji. Vsi, ki prejemajo Proletarca onkraj morja, so z njim zadovoljni. Skrbite, da bo Proletarec zahajal v vaše rojstne kraje v še večjem številu. Cena naročnini za v stari kraj je razvidna na naslovni strani lista.

Ameriški Družinski Koledar bo kmalu razprodan. Ako ga še niste naročili, ne odlašajte, nego pošljite naročilo še danes.

Ali je v vaši naselbini že kdo, ki agitira za Proletarca? Ako še ne, se priglasite za zastopnika. Pišite upravništvu po informacije in vse potrebne listine za zastopništvo.

Plača, ki jo dobi delavec v današnji družbi, je spričevalo mezdnege suženjstva, kajti mezda, ki jo dobi, ni plača za delo, ampak le nekakšna suženjska napitnina.

Moderni ali mezdni suženj je le v toliko svoboden, da si lahko poišče novega gospodarja, včasih pa še tega ne.

American Federation of Labor dela zopet načrte, potem katerih naj bi ameriško delavstvo izvedlo mirno "uravnanje razlik med delom in kapitalom". Toda zakaj ne bi moglo ameriško delavstvo izvesti mirnim potom odpravo "uravnavanja razlik med delom in kapitalom?" To izvede socialistična stranka.

Delavski razred daje v vojnem času kri za kapitalistični razred, v mirnem času pa znoj, da ga na ta način obogati.

Ako še niste poravnali naročnine na Proletarca, storite to takoj, da se vam lista ne ustavi. Poleg svoje pošljite vsaj še eno novo naročnino.

Glasovi iz našega gibanja.

DO DANES NAZNAJENI SHODI IN SESTANKI ZA SODRUGA OVNA V DRŽAVI WISCONSIN IN ILLINOIS.

V soboto dne 8. januarja 1921 ob 8. zvečer sestanek po seji društva Illinois št. 47 v Springfieldu, Ill. Sestanek se vrši v prostorih Slovenske narodne dvorane.

Klubi in društva v Wisconsinu in Illinoisu, ki se še niso odločila za Ovnov shod, sestanek ali predavanje, naj to store kakor hitro mogoče, da se organizirajo priredbe in objavijo v Proletarcu.

Tajništvo J. S. Z.

POROČILO ORGANIZATORJA.

En mesec dni sem se mudil po naselbinah v državi Ohio. Uspehi na agitatoričnem polju so še precej dobri, četudi bi si človek želel boljših.

Težave pri delu organizatorja so v tem, da so slovenske naselbine zelo raztrešene in pa v tem, da primanjkuje lokalnih agitatorjev. V Ohio sem obiskal sledeče slovenske kolonije: Loraine, Euclid, Akron, Barberton, Girard, Youngstown, Glencoe, Blaine, Neffs, Maynard, in Farrel v Pennsylvaniji. To so naselbine, ki sem jih obiskal po končani predsedniški kampanji.

V nekaterih krajih smo obdržavali shode in sestanke, v drugih sem pobiral naročnino za Proletarca in prodajal knjige. Ustanovila sta se dva socialistična kluba in dobil sem nad 60 novih naročnikov Proletarcu. Kolonije, kot so n. pr. Barberton in Lorain obetajo v bodoče razviti veliko aktivnost za socialistično gibanje. Četudi so delavske razmere slabe, sem dobil v Lorainu 16 in v Barbertonu 22 novih naročnikov. Tamojšnji somišljeniki so obljubili, da bodo delovali za ustanovitev socialističnih klubov v omenjenih naselbinah. Obljubo bodo gotovo izpolnili.

V Girardu se je ustanovil socialistični klub. V njem bodo sodelovali tudi sodrugi iz Nillsa in Youngstowna, O. Kluba v Maynardu in Blaine sta se zadnje čase učvrstila. V Glencoe se dobro drže in v njihovi okolici pričakujem v spomladanski kampanji velikih uspehov.

V Farrellu, Pa., smo imeli sestanek, katerega uspeh je bil zelo povoljen. Ustanovil se je socialistični klub, Proletarec pa je dobil precej naročnikov. Upam, da bodo sodrugi v tem okrožju delovali po načrtani poti in še bolj ojačali svojo organizacijo in razširili svoje glasilo.

Prihodnjo pomlad moramo po vseh naših naselbinah razviti živahno kampanjo za J. S. Z. in njeno glasilo Proletarca. Preje pa bi bil potreben kongres Jugoslovanske Socialistične Zveze, ki bi načrtoval pota za agilnejše delovanje med našim delavstvom za socialistične ideje.

Mi vemo, da se dosežejo uspehi le z organizacijo. Zato jo moramo utrjevati, pridobivati moramo obstojčim klubom novih članov, ustanavljati nove klube v naselbinah, kjer še ne obstoje in napeti vse sile, da bo zahajal Proletarec v večjem številu med naše delavstvo v Ameriki.

Apatija — tista brezbržnost, ki se je naselila med naše delavstvo, mora izginiti. Naj bodo vzroki za to brezbržnost kakršnikoli, mi vendarle vemo samo to,

da je v organizaciji moč, in da živimo v dobi, ki zahteva od zavednega delavstva, da je pripravljeno na boj za interese proletarijata. Joško Oven.

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE ODBORA SLOVENSKE SEKCIJE J. S. Z.

dne 26. novembra 1920.

Navzoči so Mary Auein, F. Alaš, F. Godina, F. Udovič, F. Zajec in tajnik JSZ., F. Petrič.

Predseduje Aleš. — Zapisnik zadnje seje se sprejme. — Na dnevni red pride sugestija slov. soc. kluba št. 114 v Detroitu, Mich., kjer priporočajo spremeni-
teve forme Proletarca v obliko, kakršno je imel prej. Navajajo, da bo delo agitatorjem za pridobivanje novih naročnikov potem lažje kakor pa sedaj, ko izhaja Proletarec v obliki revije. — To priporočilo kluba št. 114 je bilo prvotno predloženo seji eksekutive J. S. Z., ki pa ga je referirala odboru slovenske sekcije, ki upravlja Proletarca. — Sodrug Zajec poroča, da prihaja sugestija za spremeni-
teve forme od večih agitatorjev iz raznih krajev, kjer delujejo za razširjenje našega tiska. Medtem pa žele mnogi drugi naročniki, da ohrani list sedanjo formo, ker ga jo lažje hraniti, kakor pa liste, ki izhajajo v obliki velikih formatov. Priznava, da je agitacija za list zelo težka in da imajo ljudje vsakovrstne izgovore, kadar se jih nagovarja, naj se naroče na list. Te izgovore so imeli preje, ko je imel list še staro formo in jih imajo sedaj še več. Živimo pač v dobi, v kateri se mnogo govori, pa malo dela. Delo med maso je danes zelo oteženo zaradi brezbriznosti, ki se je naselila mednjo. Ni ji sicer vseeno, kakšne naj bodo razmere, s katerimi je nezadovoljna, toda ta masa nima vere v svojo moč, izgubila je smisel za organizirano delo, toda zelo veliko radikalizira. Take iskušnje imajo vsi, ki danes agitirajo med delavsko maso za socialistično organizacijo in njeno časopisje. To brezbriznost se opaža med delavstvom vseh narodov v Zedinjenih državah in do gotovo meje tudi po mnogih evropskih državah. — Glede spremembe Proletarca v prejšnjo formo je treba vzeti v prvi vrsti v poštev finančno vprašanje. Draginja papirja in tiskarski stroški so prizadejali Proletarcu dvakrat več stroškov mesečno, kakor pa v prejšnjih letih. Svota, ki jo dobivamo za naročnino, je sicer tudi narasla, toda ne v tisti meri, kakor so se zvišali stroški. Stvar se zadnje čase popravlja. Agitatorji so postali aktivnejši in za Proletarca je med našim delavstvom vedno več zanimanja. Gotovo število zastopnikov je bilo ves čas aktivnih, posebno v Detroitu in tudi v Clevelandu ter še nekaterih manjših krajih. Čim več agitatorjev, ki bodo delovali za razširjevanje Proletarca, večji bodo dohodki in preje bo tu možnost, da pridemo na finančno stališče, ki nam bo omogočilo povečati list, bodisi v sedanji formi ali pa v formi, kot je je imel preje. Na povečanje lista moramo misliti, ker se je povečalo tudi gibanje članstva v J. S. Z. Dasiiravno Proletarec ne prinaša malo gradiva, je vendar potrebno list povečati, da bo lahko prinašal še več čtiva in po možnosti tudi ilustracije. — Po dajši diskuziji je bil sprejet predlog, naj se piše vsem klubom slovenske sekcije, ki lastuje Proletarca, naj na svojih sejah potom diskuzije izvedo mnenje članstva, kaka forma lista jim bolj ugaja ali taka, kakoršno ima Proletarec sedaj, ali taka, kakršno je imel prejšnja leta. — V pismu klubom se nadalje omeni, da je odbor slovenske sekcije za povečanje lista, bodisi v sedanji ali spremenjeni formi, toda predno se more po-

večanje uresničiti je treba zvišati dohodke in zbrati gotovo svoto, ki bo pokrila sedanji primankljaj in omogočila, da se poveča in izboljša list. — Petrič prečita pismo, ki ga je sestavil kot apel, ki naj bi se ga poslalo vsem društvam naprednih jednot in zvez ter klubom J. S. Z. za nabiranje doneskov v tiskovni fond Proletarca. Po kratki razpravi se ideja odobri in se sklene, da se apel za nabiranje prispevkov v tiskovni fond Proletarca pošlje društvom in klubom. — Ker je dnevni red izčrpan, zaključí predsednik sejo.

Zapisnikar.

Tonopah, Nev. — Tudi v tukajšnjem okrožju srebrnih in zlatih rudnikov prihajajo znaki brezposelnosti. Rudniški magnatje so marljivo na delu, da izkoristijo situacijo v svoj prid. Sem prihaja za delom veliko število Mehikancev in Špancev. Kakor hitro bo delavski trg dovolj napolnjen, nameravajo rudniški magnatje znižati plače rudarjem. Dali so že razumeti, da pride znižanje plač dne 8. januarja 1921. Letos dne 8. januarja je družba napravila pogodbo, da bo plačala rudarjem po \$5.50 in \$6.50 na dan. Ta pogodba preteče 8. januarja prihodnje leto. Družba je hotela znižati plače že takrat, toda ker ji je primanjkovalo rudarjev, ji načrt ni uspel. Preplavljala je razne rudarske kraje z vabili, naj pridejo rudarji na delo v to okrožje, toda reklama se je končala z velikim fiaskom za družbe, kajti izselila se je celo večina tukajšnjih rudarjev. — Družbe pa so šle na delo, da oslabe delavstvo in v ta namen so dobile med rudarji nekoliko ljudi, ki so pričeli organizirati "kompanijsko" unijo, ki naj bi skebala proti organiziranemu delavstvu. Deset mesecev časa je preteklo, predno je družba dobila v ta kraj dovolj rudarjev, da je mogla obratovati rudnike v polnem tiru. — Pričeli smo z agitatoričnim delom med Mehikanci, da jih pridobimo za organizacijo in uspehi so zadovoljivi. — Draginja je tu neznosna, ki požre rudarjem sproti ves zaslužek. — Pri zadnjih volitvah smo v tem okrožju izvolili socialističnega šerifa W. Thomasa. — Ako bomo delovali v organizaciji in ji pridobili še tiste, ki so izven nje, bo naš boj lažji in denarni mogotci ne bodo tako oblastno nastopali proti nam na vseh koncih in krajih. Delavci, pridružite se socialistični organizaciji! Nam ste dobrodošli, kadarkoli pridete, toda čim prej, tim bolje.

W. F. Stefanač.

LISTU V PODPORO.

<i>Maynard, O.</i> — Po \$1: John Rant, Leopold Brigar, Joe Milavec, Joe Brezec, Louis Berlat, Andy Zlatoper, Frank Kobal in Joe Kaferle; po 50c: Frank Spindel, John Jurkoshek, Louis Gros in John Blatnik; po 10c, neimenovan; skupaj	\$10.10
<i>Midway, Pa.</i> — Louis Capjuder	1.00
<i>Cleveland, O.</i> — August Komar	1.00
<i>Jardine, Mont.</i> — Joseph Treppel	.50
<i>Laferty, O.</i> — Frank Železnik	.25
<i>Columbus, Kans.</i> — John Gregorcich, V. Vir- tich, Andy Kozin, vsi po 50c, skupaj	1.50
Skupaj	\$14.35
Zadnji izkaz	656.33
Skupaj	\$670.68

Sodrug Joško Oven se mudi sedaj po naselbinah v Wisconsinu. Potem odide na agitacijsko turo po naselbinah v Illinoisu. Sodrug naj mu gredo pri njegovem težavnem delu na roko, da bodo uspehi tim večji.

Ustava in pravila socialistične stranke.

Sprejeta na splošnem glasovanju dne 13. jan. 1920.

(Konec.)

Število izjemnih znamk ne sme presegati 10 odstotkov vseh rednih izdanih znamk, ki jih dobe tozadevne državne organizacije. Poslužba izjemnih znamk ne odvzame članu nobenih pravic in privilegijev z ozirom na članstvo.

c) Glavni urad ima izdati tudi dualne znamke, ki se v sredi prepolove in se prodajajo kakor redne znamke. Polovico take znamke se prilepi v člansko knjižico moža, drugo polovico pa v člansko knjižico žene. Mož in žena, ki želita take znamke, morata vložiti pri tajniku kluba aplikacijo, o kateri sklepa klubova seja.

Točka 8. Vse državne organizacije imajo skrbeti, da je v njihovih pravilih inicijativa, referendum in mandat za priporočila.

Toč. 9. Oseba, ki ni član katerekoli sekcije socialistične stranke vsaj dve leti, ali ki ni priporočena od socialistične stranke, ne more kandidirati za kakršenkoli javni urad, izvzemši s sporazumljenjem državne organizacije.

Toč. 10. Kadar je v kakšni državi sporek, nadaljuje glavni tajnik s prodajo članskih znamk tistemu tajniku državne organizacije, ki je bil tajnik pred sporekom, in sicer tako dolgo, dokler državni referendum ne odloči drugače. V tem slučaju glavni tajnik ne sme storiti nobenega koraka, izvzemši na zahtevo 10 odstotkov klubov (toda ne manj kot treh klubov), ki morajo biti v različnih krajih, in vpisani v imeniku, ki ga je priredil državni tajnik vsaj tri mesece predno je nastal sporek, in to le tedaj, če nastane sumnja, kdo je državni tajnik. V tem slučaju razpiše gl. tajnik referendum in ga pošlje na vse tiste klube ali lokale, ki so v zadnjem imeniku, da določijo, kdo je državni tajnik. Individualne glasovnice takega referenduma je poslati podpisane glavnemu tajniku.

ČLEN X.

Delegati za mednarodni kongres in mednarodni tajnik so izvoljeni na narodni konvenciji. Na vsakih 20,000 članov je en delegat; število ima biti določeno na podlagi poprečnega članstva zadnjega leta.

Kandidati za ta mesta morajo biti ob času izvolitve najmanj tri leta člani socialistične stranke. Stroški delegatov in dnevnice, ki so enake dnevnicam delegatov za konvencijo, se plačajo iz glavne blagajne.

ČLEN XI.

Narodnostne organizacije ali federacije.

Toč. 1. Pet klubov socialistične stranke poslujoči v neangleškem jeziku imajo pravico osnovati si svojo narodnostno federacijo pod nadzorstvom glavnega tajnika in eksekutive socialistične stranke.

Toč. 2. Te organizacije imajo pravico izvoliti si tajnika-prevajalca, zmožnega poleg svojega tudi angleškega jezika, katerega naloga je posredovati med svojo organizacijo in organizacijo socialistične stranke.

Toč. 3. Ko dosežejo take organizacije najmanj 1000 članov, je njih tajnik-prevajatelj opravičen do potrebnega prostora v glavnem uradu stranke in do plače iz glavne blagajne, in sicer ne več kot \$28, in ne manj kot \$15 na teden. Natančno svoto določi eksekutiva socialistične stranke. Tajnik-prevajalec

mora biti tri leta nepretrgoma član stranke, izvzemši če njegova organizacija v tem času ni bila priključena stranki. Kadar pade članstvo take federacije izpod 1000, zgubi pravico do uradnih prostorov, in eksekutiva lahko po svoji previdnosti odvzame tajniku-prevajalcu tudi plačo.

Toč. 4. a) Narodnostne organizacije plačajo glavnemu uradu svoto za članarino, kot jo plačajo državne organizacije in dobe v zameno članske znamke. Dalje plačajo potom svojega tajnika-prevajalca tudi običajne prispevke državni, okrajni ali slučajni mestni organizaciji 50% svote, ki jo plačajo angleško poslujoče organizacije.

b) Tajnik-prevajalec odračuna tozadevnim državnim tajnikom delež za vse prispevke članov, ki so plačali federaciji iz države. Državni tajnik odračuna tozadevne prispevke ali deleže vsem tozadevnim okrajnim tajnikom, kjer lete organizacije obstoje.

Toč. 5. a) Klubi narodnostnih federacij morajo biti popoln del okrajne ali državne organizacije in morajo delati v vseh zadevah sporazumno na podlagi pravil in platforme državne in okrajne organizacije socialistične stranke.

Narodnostni klubi, ki niso priključeni federaciji svoje narodnosti, morajo delati s takimi federacijami v soglasju in omejiti svoje delo na delokrog takega kluba. V nobenem slučaju se ne smejo taki klubi vmešavati ali dopuščati svojim članom, da se vmešavajo v delo, ki bi bilo proti interesom tozadevne narodnostne federacije. Federacijam ni dovoljeno organizirati nadaljnjih klubov v okrožju delokroga klubov, ki ne spadajo k federacijam, izvzemši s sporazumom državnih organizacij. V slučaju, da namerava kak klub škoditi federaciji, ima državna organizacija pravico odvzeti takemu klubu čarter, in sicer na način, ki je predpisan v pravilih državne organizacije. Ko je takemu klubu čarter odvzet, morejo posamezni člani kluba, ki se zavežejo, da se v bodoče izogonejo razdiralnemu delu, organizirati nov klub. Toda nobenemu članu kluba, ki je zgubil na ta način čarter, naj se ne zabranjuje vstop h klubu, če se zaveže, da se bo v bodoče ravnal po teh pravilih.

b) Narodnostne federacije lahko, če tako predpisujejo njihova pravila, odslove radi prestopkov vsak klub, ki je v federaciji. Taki odslovljeni klubi izgube s tem le pravico do federacije, kateri so pripadali; ostanejo pa še vedno v zvezi z okrajno in državno organizacijo, dokler ni izključitev potrjena potom okrajne in državne organizacije. Člani federacije ne morejo biti izključeni ali suspendirani iz stranke potom federacije ali potom katerekoli njene skupine. Moč suspencije in izključenja je popolnoma v rokah okrajne in državne organizacije. Za obdolžene člane je poskrbeti takoj pravično zaslišbo po načinu, ki ga predpisujejo pravila okrajne in državne organizacije.

Člani federacije so lahko suspendirani od članstva kateregakoli kluba ali sekcije potom kluba ali sekcije, kateri dotičniki pripadajo vsled držanja, ki je za blagostanje take federacije škodljivo. Toda taki suspendirani člani lahko ostanejo — izvzemši, če njihovo suspencijo potrdi okrajna in državna organizacija — člani socialistične stranke, in okrajne ter državne organizacije naj jih ne vežejo h kakemu drugemu klubu ali lokalu, niti naj jih ne priznavajo za posamezne člane.

Toč. 6. Vse propagandistično delo narodnostnih federacij se ima vršiti pod nadzorstvom njenih izvrševalnih uradnikov, v smislu pravil federacij. Taka

pravila pa morajo biti v soglasju s pravili socialistične stranke.

Toč. 7. Tajnik-prevajalec ima predložiti gl. tajniku in tajnikom drž. organizacij mesečno poročilo o razpečanih članskih znamkah skozi mesec. In vsake tri mesece mora izpolniti tudi trimesečni pregled o splošnem stanju svoje federacije ter ga predložiti glavnemu tajniku.

Toč. 8. Glavni urad ne prizna več kot eno federacijo ene narodnosti.

Toč. 9. Vsaka narodnostna federacija ima pravico do enega delegata na vseh konvencijah ali konseh; tak delegat pa ima le posvetovalen glas. Delegat dobi vožnjo in dnevnice kakor drugi delegatje, iz glavne strankine blagajne.

ČLEN XII.

Toč. 1. Predloge ali resolucije, o katerih ima glasovati članstvo socialistične stranke, izvzemši nameranih dodatkov k pravilam in odpoklica narod. eksekutive, je predložiti glav. tajniku za splošno glasovanje potom članstva na zahtevo lokalnih organizacij, ki štejejo vsaj 5 odstotkov vsega članstva, in sicer na podlagi plačanih prispevkov v preteklem letu.

Beseda "lokalnih" pomeni lokalne organizacije ali klube, nikakor pa ne skupin zastopnikov ali delegatov takih klubov ali lokalov.

Toč. 2. Vsak predlog ali resolucija mora biti objavljena v uradnem buletinu in odprta 90 dni, ko je bila prvič objavljena, in če ne dobi v tem času dovolj podpore, se opusti. Glasovanje se zaključí v 60. dneh, ko je zadeva predložena.

Toč. 3. Referendumi se predlagajo brez uvoda ali komentarja. Toda komentar za in proti, ki pa ne sme presegati 200 besed, se objavi zaeno s predlogom ali resolucijo.

Toč. 4. O narodnih referendumih morejo glasovati le dobrostoječi člani, taki, ki se izkažejo, da so dobrostoječi člani socialistične stranke vsaj 6 mesecev. (Glasovnice za narodne referendume morajo vsebovati rubriko, kamor člani lahko vpišejo, kako dolgo so člani socialistične stranke).

Toč. 5. Uradnik, ki bi skušal ovirati volilni proces, se ima izključiti iz urada.

Toč. 6. Kadarkoli je predložen predlog ali resolucija pravilno in sprejet potom splošnega glasovanja članstva, ne more priti v poštev drug predlog, ki je temu nasproten, in to vsaj 6 mesecev.

ČLEN XIII.

Narodna eksekutiva ima nastaviti ravnatelja za propagando in izobrazbo med mladino. Ravnatelj te propagande ima organizirati in sodelovati z obstoječo mladinsko organizacijo za organiziranje socialistične propagande med mladino.

ČLEN XIV.

Toč. 1. Ta pravila se lahko izboljšajo potom referendumov, o katerih glasuje strankino članstvo; dodatke predlože lahko tudi narodne konvencije ali na željo klubov, ki predstavljajo vsaj 8% članstva, na podlagi plačanih prispevkov preteklega leta. Vsi taki dodatki pa morajo biti predloženi po vrsti članstvu na splošno glasovanje.

Izraz "klub" pomeni skupina, ki ni sestavljena iz zastopnikov ali delegatov, temveč članov.

Toč. 2. Vsa izboljšanja postanejo pravomočna v šestdesetih dneh po odobrenju strankinih članov.

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZOENI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 157th St., Cleveland, O.

POBOTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: BRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VEHOVNI ZDEAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

Važno naznanilo.

Društvom in članstvu SDPZ., kateri bi imeli prejeti v zadnjem času nakaznice za bolniško podporo, tem potom naznanjam, da se je pošiljatev dne 26. novembra t. l. nakazanih in odposlanih čekov na glavne-ga blagajnika po pošti izgubila.

Za vseh 63 nakazil istega dne so izdani duplikatni čeki, kateri bodo točno razposlani na pristojna mesta.

Blas Novak, tajnik.

(To naznanilo smo prejeli samo nekaj ur prepoznano za zadnjo izdajo, raditega ga priobčamo v tej številki. Toliko v pojasnilo članstvu SDPZ. — Ured.)

NAZNANILO IN POJASNILO.

Tu pa tam se včasih pripeti kaka pritožba ali kritika od strani društvenih tajnikov naše organizacije, da nekateri člani ne prejemaajo prevočasno nakazane bolniške podpore.

Bil sem že večkrat osebno pri gl. blagajniku naše organizacije in zahteval pojasnila od njega glede pošiljatve bolniških podpor oziroma čekov, pa pronajdem sem po blagajnikovih knjigah, da je deloma vsaka pošiljatev od blagajnika pravočasno in pravilno odposlena na mesto kamor spada.

Bile so mi tudi že večkrat od gl. blagajnika predložene poštne pošiljatve, katere so bile od pošte vrnjene nazaj in popolnoma pravilno izpolnjene v naslovu; prepričal sem se potem, da je največ krivde glede neredne dostave pošiljatve na poštni upravi, drugič pa tudi predalaje pažnje o premembah naslovov društvenih uradnikov.

Apeliram na društvene tajnike naše organizacije, da naj natančno in razločno poročajo takoj vsako premembo naslova društvenih uradnikov na gl. tajnika Zveze. Prepričan sem, da se včasih pripeti, da je za poročati premembo, pa društveni uradniki isto zanemarjajo in odlašajo tako dolgo, da je še potem kaka pošiljatev prizadeta, da ne pride na mesto, kamor je bila naslovljena.

Pošta, ako ravno je jako slaba oziroma neredna, vseeno skrbi, da vse neprejete pošiljatve vrne nazaj odpošiljatelju, zatem pa sledijo neprilike s kakimi nepotrebnimi pritožbami, ker pošiljatev izostane oziroma tako precej zakasni.

Prosil bi članstvo naše organizacije, da v slučaju kake nerednosti poroča takoj direktno na mene; jaz sem vedno na razpolago da pronajdem zadevo in tozadevno odgovorim posamezno.

Ob enem apeliram na društvene tajnike naše organizacije, da ne bo katero društvo izostalo z mesečnim assessmentom za mesec december, ker v mesecu decembru se zaključijo šestmesečni računi v gl. uradu Zveze. Ravno tako ima mogoče članstvo kaj posebniga za v razpravo gl. odboru Zveze, vse tozadevno najpošje pravočasno. Začetkom meseca januarja bo seja gl. odbora S. D. P. Z.

Toliko v prijazno pojasnilo in naznanilo. — Vas sobratsko pozdravlja,

John Prostor, pred. SDPZ.¹

(Ravno ob zaključku mojega poročila mi pride osebno poročat gl. blagajnik naše organizacije, da je bilo več čekov odposlanih še v mesecu novembru iz gl. urada na njega in jih še do danes ni prejel; toraj zopet precej zakasnelosti vsled pošte, potem pa da se je mogoče še pošiljatev zgubila popolnoma, pa bo zopet razna bolniška podpora precej zakasnela, torej prosim potrpljenja kar bo zaostalo! — John Prostor.)

New Duluth, Minn. — Pozivam članstvo društva Svobodni Bratje, št. 96, SDPZ., da se polnoštevilno udeleži redne seje, ki se vrši v nedeljo dne 19. decembra. — Kdor se je ne udeleži in za odsotnost ne bo imel opravičljivih razlogov, bo kaznovan v smislu zaključka redne seje, ki se je vršila v novembru. — Izvzeti so le bolniki in preveč oddaljeni člani. — Opozarjam vas še enkrat, da vas veže dolžnost udeležiti se letne seje. — Frank Piškur, tajnik.

FINANČNO POROČILO O POSLOVANJU MED GL. URADOM IN KRAJEVNIMI DRUŠTVI

za mesec oktober in november 1920.

Štev. dr.	za mesec oktober		za mesec november	
	uplačano	izplačano	uplačano	izplačano
1.	\$ 207.17	\$ 186.00	\$ 207.79	\$ 149.00
2.	125.53	9.00	151.36	90.00
3.	125.49		130.84	
4.	107.81	100.00	110.41	10.00
5.	157.48	35.00	163.48	28.00
6.	18.04	62.00	18.04	
7.	126.46	45.00	136.26	85.00
9.	77.51		72.67	531.00
10.	133.70	17.00	129.74	20.00
11.	122.52	66.00	124.09	123.00
12.	23.56		26.76	
13.	119.73	112.00	122.13	53.00
14.	96.67		106.79	28.00
15.	59.26	33.00	60.71	
16.	27.44		25.61	500.00
17.	22.31		18.26	250.00
18.	104.27		141.90	
20.	47.95		47.85	19.50
21.	74.00		77.85	
22.	166.68	66.00	175.24	285.00
23.	261.40	90.00	287.31	614.00
24.	102.07	56.00	96.52	495.00
25.	200.50		231.25	116.00
26.	86.23	34.00	88.03	126.00
27.	36.71		36.71	
29.	86.48	18.00	88.02	74.00
30.	179.27	69.00	183.65	38.00
31.	17.06		17.16	
32.	40.56		40.56	
33.	114.65		117.80	79.50
34.	66.54		71.76	
35.	117.95	22.00	123.19	10.00
36.	122.81		133.19	36.00
37.	39.00	27.00	39.60	15.50
38.	196.23	37.00	217.15	78.00
39.	40.13		40.93	
40.	53.66		56.96	
41.	239.45	134.00	276.11	352.00
42.	112.55		115.84	41.00
43.	18.16		18.87	8.50
44.	68.92	6.00	72.66	115.00
45.	106.39		121.65	11.00
46.	28.86		29.16	
47.	62.25		66.22	
48.	38.12		38.92	10.00
50.	219.35	235.00	222.84	104.00
51.	191.66	179.00	384.42	28.00
52.	10.13		10.13	
53.	28.05		29.33	
55.	24.18		24.48	
56.	271.34	125.00	266.32	418.00
57.	12.91		12.91	
58.	33.90		34.20	11.00
59.	61.51		64.89	
60.	244.16	89.00	260.30	236.00
61.	46.00		46.92	
62.	144.44		106.76	510.00
63.	77.12		7.32	
64.	108.57	74.00	109.25	80.00
65.	59.78	49.00	61.08	31.00
66.	127.52	28.00	133.43	120.00
67.	40.48	21.00	37.46	110.00
68.	91.38	36.00	97.79	48.00
69.	53.39		55.48	
70.	26.76	20.90	26.96	34.00
71.	54.05		54.40	73.00
72.	68.60	5.00	66.81	18.00
73.	81.23		92.73	68.00
74.	21.83		21.83	
75.	25.49	24.00	22.87	
76.	10.66		12.93	77.00
78.	30.43		32.16	
79.	110.62	32.00	120.94	
80.	22.55		23.25	
81.	68.74		56.45	102.00
82.	119.71	158.50	129.70	76.50
83.	56.27	39.00	55.05	49.00
84.	32.24	30.00	32.24	
85.	85.00		38.99	
86.	47.54		49.04	5.00
87.	19.69	28.00	18.19	23.00
88.	60.31	109.00	61.90	
89.	47.03		49.05	
90.	42.17	62.00	43.72	8.00
91.	71.17		74.86	
92.	87.39		88.23	33.50
93.	34.60	26.00	36.97	55.50
95.	38.08		40.08	
96.	33.35		33.35	
97.	33.47		34.17	8.00
98.	25.23		25.63	18.00
99.	68.48		70.22	
100.	147.60	50.00	277.22	276.00
101.	58.87		61.86	94.50
102.	64.56		53.00	
103.	16.10		18.70	
104.	52.16		55.96	11.00
105.	71.24	71.00	81.27	70.00
106.	40.74		40.74	656.25
107.	67.05		67.84	
108.	119.23	158.00	127.86	
109.	52.05	28.00	52.51	9.00
110.	25.93		25.25	12.00

Stev. dr.	za mesec oktober		za mesec november	
	uplačano	izplačano	uplačano	izplačano
111.	80.15		84.35	
112.	79.00		75.97	
114.	23.56		25.06	
116.	119.36	55.00	119.36	126.00
117.	329.09	67.00	349.03	299.00
118.	35.54	35.54	35.04	15.50
119.	36.89	39.50	38.32	294.00
120.	68.72		67.12	
121.	78.22	975.00	79.20	125.00
122.	35.84		37.94	
123.	89.75		96.75	22.00
124.	39.61		39.36	
125.	70.08		68.11	
126.	315.61	15.00	329.15	383.00
127.	32.55	14.00	34.85	
128.	110.43		109.46	67.00
130.	150.97	102.00	152.37	350.00
131.	76.67	52.00	76.94	53.00
133.	44.87		43.15	14.00
134.	65.79		71.64	
135.	12.18		14.28	
136.	13.10		13.10	76.00
138.	21.72		20.24	
139.	108.66		109.76	
140.	22.69		23.20	
141.	56.26	15.00	57.06	
142.	54.51		57.59	
143.	55.98		61.87	
144.	67.61	90.00	58.16	
145.	118.12		121.77	
146.	42.72		47.54	197.00
147.	68.67	25.00	69.81	139.00
148.	44.00		46.76	250.00
149.	54.29	58.00	57.89	48.00
150.	54.31	11.00	55.61	
151.	73.11	20.00	95.68	56.00
152.	84.96		105.73	
153.	38.34		44.43	
154.	76.01	138.00	76.24	64.00
155.	50.17		47.67	
156.	15.53		13.05	
	\$11,251.59	\$3,977.00	\$12,028.04	\$10,432.25

SODRUGOM V COLLINWOODU.

Seje slov. socialističnega kluba št. 49, JSZ, se vrše vsaki prvi in tretji petek v mesecu v navadnih prostorih. Prihajajte redno k sejam in se udeležujte razprav, ki so na dnevnem redu.

Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem in ki so bili prejšnje čase aktivni v socialistični organizaciji, vabimo, da se zopet pridružijo klubu št. 49 in s tem postanejo aktivni sodelavci v boju za osvoboditev proletarijata. V organizaciji je moč. — Tajnik.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR ZA LETO 1921 ima bogato zbirko povesti, razprav, ilustracij itd. Vsakdo, ki ga naroči, je z njim zadovoljen. Rojaki v Collinwoodu ga lahko dobe pri sodrugu M. Petroviču in nekateri člani kluba št. 49 ga razprodajajo po naši nasebini. S tem je dana vsakemu tukajšnjemu Slovcu priložnost, da si nabavi to knjigo, ki mu bo dala v zimskih časih mnogo duševnega razvedrila. — Tajnik kluba št. 49.

ROJAKI V CLEVELANDU,

ki žele naročiti **AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR**, ga lahko dobe v klubovih prostorih v S. N. D. ali pa pričlanih socialističnega kluba št. 27. — Letnik 1921 se odlikuje po izbranem građivu in lepih ilustracijah. Sezite po njih sedaj, dokler zaloga ne poide. — Tajništvo kluba št. 27, J. S. Z.

NAZNANILO.

Slovenski socialistični klub št. 1, J. S. Z., priredi na Silvestrov večer domačo zabavo v dvorani SNPJ. Člani in somišljeniki so vabljeni, da se udeležijo te zabave. Vstopnice se dobe pri članih kluba in v upravnistvu Proletarca. — Tajnik.

Ne pozabite na agitacijo za pridobivanje naročnikov Proletarcu.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

(Spojena s Socialistično stranko Amerike.)

Tajnik J. S. Z.:

Frank Petrich, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Odbor slovenske sekcije:

Frank Alesh, Mary Aucin, Vincent Cainkar, Philip Godina in Frank Zajec.—Philip Godina, tajnik slov. sekcije; Vincenc Cainkar, blagajnik; Frank Zajec, zapisnikar.

Nadzorni odbor slov. sekcije:

Frank Gottlicher, A. H. Skubic, Mary Udovich.

Odbor srbske-hrvatske sekcije J. S. Z.:

St. Bojanovic, Peter Kokotovich, Milan Lucic in Mitar Sekulich.

(Drugi odbori srbske sekcije še niso naznanjeni.)

Nadzorni odbor J. S. Z.:

Od slov. sekcije: F. S. Tauchar in Frank Udovich.

Upravni odbor Proletarca:

Vincenc Cainkar, predsednik; A. H. Skubic, tajnik; Philip Godina, blagajnik; Mary Aucin in F. S. Tauchar, nadzornika.

Vse informacije in tiskovine za ustanovitev socialističnih klubov daje tajništvo J. S. Z.

SLOVENSKI AKTIVNI KLUBI:

- 83, Fort Smith, Ark. — Tajnik Frank Gorene, R. 1, box 208, Bonanza, Ark.
- 1, Chicago, Ill. — Tajnik Frank Zajec, 2124 So. Crawford Ave.
- 4, LaSalle, Ill. — Tajnik Venc. Obid, 438 La Fayette St.
- 45, Waukegan, Ill. — Tajnik Frank Nagode, 1033 Adams St., No. Chicago, Ill.
- 50, Virdeu, Ill. — Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.
- 128, Nokomis, Ill. — Tajnik Frank Cugmeister, R. 4.
- 219, E. Moline, Ill. — Tajnik Jus. Zajec, Box 815.
- 217, Madrid, Iowa. — Tajnik Frank Omerza, R. 2, Box 32A.
- 81, Skidmore, Kans. — Tajnik Val. Wirtich, R. 3, Box 261, Columbus, Kans.
- 157, Gross, Kans. — Tajnik John Kunstelj, Box 32.
- 114, Detroit, Mich. — Tajnik Stevo Bayec, 424 Ferry Av. E.
- 2, Glencoe, Ohio. — Tajnik Ign. Zlemberger, Box 12. Redne seje vsako 3. nedeljo popoldne pri sodrugu N. Zlembergerju.
- 27, Cleveland, O. — Tajnik Leo. Poljšak, 6710 Bliss Ave. Frank Mack, organizator. Seje vsako drugo in četrto nedeljo ob 2. uri popoldne na 6409 St. Clair Ave.
- 49, Collinwood, O. — Tajnik Andr. Hafner, 392 E. 61. St.
- 123, Maynard, O. — Taj. Andr. Zlatoper, B. 22, Maynard, O.
- 189, Blaine Ohio. — Tajnik Frank Garm, Box 167.
- 222, Girard, O. — Tajnik Frank Kramar, 1020 State St.
- 10, Forest City, Pa. — Tajnik John Murnich, Box 408.
- 32, W. Newton, Pa. — Tajnik Jos. Zorko RFD. 2, Box 114.
- 69, Herminie, Pa. — Tajnik Ant. Zornik, Box 202.
- 118, Canonsburg, Pa. — Tajnik Pavel Cesnik, Box 238.

- 220, Bon-Air, Pa. — Tajnik Anton Zalar, Box 131, Conemaugh, Pa.
 221, Iriwn, Pa. — Tajnik J. R. Sprohar, R. 2, Box 135.
 5 So. Fork Pa. — Tajnik Jos. Govekar, Box 565.
 167, South View, Pa. — Tajnik Anton Rupnik, Box 55.
 171, Yukon, Pa. — Tajnik Rud. Gorjup, Box 378.
 175, Moon Run, Pa.—Tajnik Jos. Seme, Box 11.
 176, Wick Haven, aP.—Tajnik John Bizelj, Box 4.
 178, Whitney, Pa. — Tajnik Jos. Debelak, Box 43.
 182, Meadowlands, Pa.—Tajnik Tony Semec, Box 513.
 184, Lawrence, Pa.—Tajnik John Terčelj, Box 161.
 211, Aliquippa, Pa. — Tajnik Jack Kotar, Box 182.
 214, Greensburg, Pa.—Mike Paulin, R. F. D. 7, box 6.
 218, Luzerne, Pa.—Tajnik John Matichich, 13 Hughes St.

SRBSKI KLUBI:

- 20, Chicago, Ill. — Tajnik Geo. Maslac, 2296 Clybourn Ave.
 210, Detroit, Mich. — Tajnik Pet. Belamarich, 424 Ferry Avenue E.
 212, Detroit, Mich. — Tajnik Frank Juretich, 379 Clairpoint St.

POSAMEZNI ČLANI (at large):

- John Teran, Ely, Minn.
 Frank Rolieb, Hudson, Wyoming.
 Charles Pogorelec, Colorado.
 John Rezelj, W. Allis, Wis.
 John Petrich, Youngstown, O.
 Frank Smerdu, Moline, Ill.
 Frank Rataic, Forest City, Pa.

ZASTOPNIKI PROLETARCA

INDIANA.

- Clinton: J. Musar, Lock Box 441.
 Indianapolis: John Vivoda, 756 Haugh St.; J. Repovš, 960 N. Holmes Ave.

KANSAS.

- Gross: John Kunstelj, Box 32.

MINNESOTA.

- Ely: John Teran, Box 432.
 Chisholm: Frank Klun, Box 399.
 Biwabik: Alois Zakrajšek, Box 423.

MICHIGAN.

- Detroit: Louis Urbancich, 250 Frederick Ave.
 Limestone: Jos. Knaus, Box 13.

OHIO.

- Akron: Frank Košir, 1176 Marcy St.
 Cleveland: L. Gorjup, 1414 E. 53rd St., A. Komar, 6710 Bliss ave., Louis Malich, 6408 St. Clair Ave.
 Collinwood: Jos. Durn, 727 E. 157th St., Mike Podboy, 1312 E. 167th St.
 Barberton: Martin Zeleznikar, box 276.
 Maynard: Andy Zlatoper, box 22.
 Glencoe: Nace Zlemberger, L. box 12, in Anton Grden.
 Girard: Frank Kramar, 1022 State St.
 Lisbon: Jacob Bergant, R. 2, Box 19.
 Youngstown: John Petrič, 815 Bond St.
 Blaine: Frank Germ, Box 31.
 Niles—Girard: John Kokošin, 14 Baldwin ave., Niles, O.

OKLAHOMA.

- Hughes: Joe Kogoy, box 52.

PENNSYLVANIA.

- Avella: Frank Bregar, box 363.
 Aliquippa: Jack Kotar, Box 289.
 Conemaugh: Louis Krašna, Box 218, Dr. Boritelj, št. 1, S. D. P. Z.
 Export: John Frank, S. R. Box 315.
 Forest City: Frank Rataic, Box 685.
 Irwin: J. R. Shprohar, R. 2, Box 135. Mike Pavšek, R. F. D. 3, Box 74.
 Johnstown: John Miklich, 404 Ohio St.
 Lloydell: Anton Grbec, Box 35.
 Luzerne: John Matičič, 13 Hughes St.
 Morgan: J. Kvartič, Box 453.
 Meadowlands in okolico: Tony Semec, Box 513.

- Martin: A. Bertl, Box 11.
 Oakmont: John Ban, Box 355.
 Vandling: Jos. Čebular, Box 156.
 W. Newton: Jos. Zorko, R. F. D. 2, box 113.
 Herminie: Anton Zornik.
 South Fork: August Orel, Box 363.

W. VIRGINIA.

- Thomas: Frank Kocjan, Box 272. Louis Bartol, box 481.
 Pierce: Anton Vidmar, box 373.

WASHINGTON.

- Black Diamond: Frank Steblay, Box 22.

WISCONSIN.

- Kenosha: Frank Žeravec, Box 19, N. Newell St.
 Milwaukee: Frank Maroh, 542 So. Pierce St.
 West Allis: Jacob Black, 432 — 54th Ave. A. Ilovšek, 420 — 52nd Ave.

ILLINOIS.

- Chicago: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Fr. Udovich, 1844 So. Racine Avenue.
 Cicero: Anton Putz, 5028 W. 25th Place.
 Moline: Frank Smerdu, 234½ — 36th St.
 Lincoln: Joseph Tičer, 628 Wichita Ave.
 Virden: Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.
 Waukegan in No. Chicago: Frank Mivšek, 1108 Prescott St., N. Chicago.

✱ ✱ ✱

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarcu, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravništvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika izpuščano, naj se oglasi, pa bomo popravili imenik.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam.—Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrty petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. John Kresse, 396 4th Ave.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 8. januarja (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. Organizator.

Na Silvestrov večer

dne 31. decembra priredi slovenski socialistični klub št. 1, J. S. Z., v Chicagi domačo zabavo v dvorani S. N. P. J. Vstopnice se dobe pri članih kluba in v upravništvu Proletarca.

TRINERJEV STENSKI KOLEDAR ZA LETO 1921 JE KRASNO IZDELAN IN ZELO INTERESANTEN!

Trinerjev stenski koledar je vsako leto drugače urejen in resnično nekaj krasnega za vaš dom. Letos nosi sliko "PREROJENJE DUHA", ki vzbuja vašo misel in spomin na vojne grozote in ob enem na splošni prepoved ali rekonstrukcijo vseh delov industrije in trgovine. Ta ideja je primerna Trinerjevemu grenkemu vinu, katero vedno pomaga preustrojiti vaše zdravje, ako trpite vsled zgube slasti do jedil, zapeke ali drugih želodčnih nerednosti. Okrog srednje slike je petnajst malih zemljevidov raznih evropskih držav, kjer kažejo spremembe, ki so nastale vsled svetovne vojne in nove meje Italije, Jugoslavije, Čeho-Slovaške republike, Poljske, Ukrajine, Litvinije, Letslje, Romunske, Nemške, itd. Krasno artistično delo in in zemljevidi delajo sliko zelo prijetno. Pošljite nam PETNAJST CENTOV v poštinih znamkah za pokritje poštinih stroškov in mi pošljemo vaš koledar. — Joseph Triner Company, 1333-43 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

SLOVENC

pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM.

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$5, pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ako hočete vašim sorodnikom v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji oskrbeti dober list, jim naročite Proletarca.

Ako vaš prijatelj še ni naročil Ameriškega družinskega koledarja za leto 1921, ga opozorite, naj to takoj stori.

Prijatelji povedo drugim.

Tako se širi dobro ime.

H. H. Von Schlick, 210 Third Avenue, Pittsburgh, Pa., je prejel na tisoče pisem, v katerem mu ljudje pišejo koliko dobrega je storil za nje. V enem pismu mu pišejo, kako je Bolgarski Krvni Čaj pregnal hud prehlad, zopet v drugem mu pišejo, kako jih je obvaroval pred "flu" ali pljučnico, potem kako je ta čaj ozdravil revmatizem, nadalje kako je odstranil zabasanost in ozdravil želo dec.

Ni čuda tedaj, da ga milijone ljudi rabi in hvali njegove dobre zdravilne lastnosti. Vsakemu čitatelju tega obvestila se bo izplačalo, ako gre takoj k svojemu lekarnarju po škatljičo Bulgarskega Krvnega Čaja, ker potem bodo vstanu povedati veselo novico tudi drugim. Če Vaš lekarnar nima tega čaja, potem vam jaz pošljem po pošti in sicer zavarovano en velik družinski zavoj za \$1.25, ali 3 za \$3.15, ali 6 za \$5.25. Naslovite: H. H. Von Schlick, President, Marvel Products Company, 458 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

Naročajte
"NAPREJ"

socialistični dnevnik, izhaja v ljubljani, Francišškanska ulica št. 6. Naročnina za Ameriko K 360 na leto.

"LJUDSKI GLAS"

glasilo Kmetstvo delavske zveze, pridružena k socialistični stranki. Izhaja tedensko; naslov: Ljubljana, poštni predal 168.

"NASI ZAPISKI",

socialistična revija, izhaja v Ljubljani; naslov: poštni predal 91.

Slovincem priporočamo
v posečanje

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S. R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :

: : : : : Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.

VZNEMIRJAJOČI KAŠELJ

Hripavost, segačenje v grlu in mnogo in različnih bolesi vsled prehlada in vnetja bronchialnih cevi, je treba takoj zaustaviti, da se izogne resnim sitnostim in komplikacijam.

Severov Balzam Proti Kašlju

(preje Severov balzam za pljuča)

bo, če ga takoj vzamete, preprečil slabe posledice prehlada, pomagal kašlju, ublažil vnetje in odvrnil mnogo trpljenja. Prijeten za zavžitek bodisi za otroke ali odrastle. Imejte ga pri roki v vaši omari za zdravila, pripravljenega za prihajajoče zimske mesece. Po vseh lekarnah.

V dvojnih merah: 25c in 50c.

Severjev novi slovenski Almanah za 1921 je izšel.

Dobite iztis našega novega Almanaha od svojega lekarja. Zastonj, samo vprašajte zanj. Če ga ne dobite v vašem okraju, pišite na nas direktno in priložite za 2c pošt. znamko.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS IOWA